

O'simliklar insonlarga qanday foyda keltiradi?
Tabiatga-chi?

1. O'simliklarning foydasi

Karbonat angidridni
yutib, nafas olish uchun
zarur bo'lgan kislorod
ishlab chiqaradi.

Yer yuzini
quruq shamol va
qurg'oqchilikdan
himoya qiladi.

Iqlimni
yumshatadi va
namlantiradi.

Hayvonlar
uchun
ozuqa bo'ladi.

Qushlar va
hayvonlarga
boshpana bo'ladi.

Tuproqni yumshatadi
va oziqlantiradi.

Odamlarga
oziq-ovqat bo'ladi.

Qurilishga
xomashyo
bo'ladi.

Tola,
mato,
qog'oz olinadi.

Musiqiy
cholg'ular va
mebellar
tayyorlanadi.

Aholi punktlari va
turar joylarni
obodonlashtirish
uchun ekiladi.

Dori-darmonlar
ishlab chiqariladi.

O'simliklar

1-topshiriq. Insonlarga foyda keltiradigan o'simliklarni eslab,
nomlarini yozing.

2. Chinor va qayrag'och

Chinor

Odamlar qulay bo'lishi uchun atrof-muhitni o'zgartiryaptilar. Lekin ular qulaylikka intilib, tabiatga zarar yetkazayotganlarini unutmoqdalar. Masalan, issiq suv ishlab chiqarish uchun ko'mir yoki tabiiy gaz yoqiladi. Avtomobillardan chiqayotgan gazlar havoni zaharlaydi. Atrof-muhitni yaxshilash maqsadida, shaharlarda O'zbekiston iqlimiga chidamli daraxtlar ekilyapti.

Chinor – tanasi mustahkam, katta daraxt. U ildizlari yordamida kuchli qurg'oqchilikda ham tuproqdan suvni osongina shimib oladi. Chinor soyasi ostida musaffo havodan nafas olish insonga huzur bag'ishlaydi.

Qayrag'och – balandligi 40 metrgacha, tanasining yo'g'onligi 2 metr atrofida bo'lgan ulkan daraxt. U O'zbekistonning qurg'oqchil iqlim sharoitiga yaxshi moslashgan.

Qayrag'och

2-topshiriq. Yana qaysi daraxtlar shaharga foyda keltiradi?

3. Saksovul va archa

Ko'pincha tuproq shamol yoki suv ta'sirida yemiriladi. Aynan daraxt ildizlari tuproqni bu kabi tashqi ta'sirlardan himoya qiladi.

Saksovul

Saksovul cho'l o'simligi bo'lib, balandligi 5-8 metrga yetishi mumkin. U o'zining kuchli ildizlari bilan qumli tuproqni mahkam ushlab turadi va shamol uni ko'chirishiga yo'l qo'ymaydi. Saksovul cho'ldagi qum va changlarning harakatini to'xtatishga yordam beradi.

Bahor va yozda tog'lardagi qorlar eriydi. Ergan suvlar selga aylanib, yo'lida uchragan qishloqlar, yo'llar va ekin maydonlariga zarar yetkazadi. Shuningdek, tog' yonbag'irlaridagi tuproqning yuvilishiga sabab bo'ladi. Buning oldini olish maqsadida archa daraxtlari ekiladi. Archa o'zining ildizlari bilan tuproqning zichligini oshiradi. Archazorlar yer yuzasida oqayotgan suvni shimib olib, uni yerosti buloqlariga qo'shib yuboradi.

Archa

Saksovul va archalar kesilib ketmasligi uchun nima qilish kerak?

4. Xonaki o'simliklar

Ranglar inson kayfiyatiga ta'sir qiladi. Yashil rang kishini tinchlantiradi. Shuning uchun inson doim atrofini chiroyli o'simliklar bilan to'ldirishga intiladi va ularni hovliga yoki gultuvaklarga ekadi.

Ko'pgina xonaki o'simliklar nafaqat uyni bezaydi, balki xonadagi chang va zararli gazlarni yutib, o'zidan kislorod chiqaradi, havoni tozalab, namlik miqdorini oshiradi.

Xlorofitum

Pechakgul

Aloe vera

**Yelpig'ichsimon
palma**

Hibiskus

Bambuk

3-topshiriq. Havoni eng ko'p namlantiradigan o'simliklarning nomlarini daftarga yozing.

Uyingizdagi xonaki o'simliklardan birining rasmini chizib, nomini yozib qo'ying. U haqida biror qiziqarli ma'lumot aytib bering.